

A KNÓSSOSI LINEÁRIS B RAKTÁRTÁBLÁK KÉRDÉSÉHEZ

A knóssosi palota a mykénéi világ más centrumaihoz hasonlóan — egyéb (adminisztratív, kultikus, ceremonialis stb.) funkció mellett — központja volt a redistribúción alapuló gazdaságnak is.¹ A palota — pénz és piac híján — meghatározó szerepet játszott mind a mezőgazdasági, mind az ipari termelésben.² A javak begyűjtésének és újraelosztásának a szolgálatában álltak a palota raktárai, amelyek közül elsősorban a „Nyugati szárny” ezen helyiségei érdemelnek figyelmet, annál is inkább, mert csaknem valamennyiből jelentős mennyiségű lineáris B tábla került elő.³ Érdemi kutatásukat megnehezítette, hogy pontos lelőhelyük sokáig nem volt bizonyosan megállapítható. Első rendszeres leírásukat L.R. Palmernek köszönhetjük, aki A. Evansnak és munkatársainak feljegyzései alapján elsősorban e

¹ A mykénéi kor politikai-gazdasági fejlődésének első hazai bemutatását a lineáris B táblák megfejtése után SZÁDECZKY-KARDOSS SAMUNAK köszönhetjük, vö. Az ókor története III. Görög történelem. Budapest 1965, 16.; továbbá uő. Kisázsia görög gyarmatosítása és a pylosi táblák. *AntTan* 8 (1961) 264 kk.; A palota funkcióira vö. F. SCHACHERMEYR: *Ägäis und Orient*. Wien 1967, 65 kk.; K. WUNDSAM: Die politische und soziale Struktur in den mykenischen Residenzen nach den Linear B Texten. Wien 1968, 65 kk.; továbbá: H. VAN EFFENTERRE: Les fonctions palatiales dans la Crète minoenne, in: *Le système palatial en Orient, en Grèce et à Rome*, ed. par E. Lévy. Université des Sciences Humaines de Strasbourg. Travaux du Centre de Recherche sur le Proche-Orient et la Grèce Antiques (Actes du Colloque de Strasbourg 19—22 juin 1985). Leiden 1987, 173 kk.; K. KILIAN: L'architecture des résidences mycéniennes: origine et extension d'une structure du pouvoir politique pendant l'âge du bronze récent. Uo. 203 kk.; St. ALEXIOU: Minoan Palaces as Centres of Trade and Manufacture, in: *The Function of the Minoan Palaces*, edd. by R. Hägg and N. Marinatos. Acta Instituti Atheniensis Regni Sueciae, Series in 4°. XXXV. Stockholm 1987, 251 kk.; H. POPHAM: The Use of the Palace at Knossos at the Time of its Destruction, c. 1400 B. C. Uo. 297 kk.; J. T. HOOKER: Minoan and Mycenaean Administration: a Comparison of the Knossos and Pylos Archives. Uo. 313 kk.

² A mykénéi gazdaság ezen jellemzésére alapvető M. I. FINLEY: The Mycenaean Tablets and Economic History. *Economic History Review* 10 (1957) 128 kk.; J. T. KILLEN: The Linear B Tablets and the Mycenaean Economy, in: *Linear B: a 1984 survey*, edd. by A. Morpurgo Davies and Y. Duhoux. Louvain-la-Neuve 1985, 241 kk., 251 kk. A mykénéi és a közel-keleti gazdaság összefüggéseire vö. K. POLÁNYI: On the Comparative Treatment of Economic Institutions in Antiquity with Illustrations from Athens, Mycenae and Alalakh, in: C.H. Kraeling and R.M. Adams (edd.), *City Invincible. An Oriental Institute Symposium*. Chicago 1960, 50 kk.; J. A. LENCMAN: Die Sklaverei im mykenischen und homerischen Griechenland. Wiesbaden 1966, 131 kk., 151 kk.; J. SARKADY: Outlines of the Development of Greek Society in the Period between the 12th and 8th Centuries B.C. *Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae* 23 (1975) 107 kk.

³ A „Nyugati Szárny” raktárait vö. A. EVANS: *The Palace of Minos at Knossos*. London 1921. I. kötet, 443 kk.; J. W. GRAHAM: *The Palaces of Crete*, 129 kk.; L. R. PALMER: *A New Guide to the Palace of Knossos*. London 1969, 56 kk.; S. HOOD-W. TAYLOR: *The Bronze Age Palace at Knossos. Plans and Sections*. London 1981 (The British School at Athens, Suppl. 13), 42 kk.; S. HOOD: *A minósi Kréta*. Budapest 1983, 75 kk.

lelegetyűttes kronológiai problémáit kívánta tisztázni.⁴ A Knóssosi palota lineáris B tábláinak lelőhelyeiről írt könyvében e dokumentumokat összefüggő táblacsoportnak fogta fel, azonban nem tett kísérletet arra, hogy a táblákat további szempontok (írnokok, a táblák tartalma, táblasorozat [„set”]) alapján csoportosítsa. J.-P. Olivier⁵ volt az első, aki — részben az írnokok, részben a táblák lelőhelye alapján — elkülönítette egymástól az összetartozó táblákat. Olivier e rendszerezése volt az alapja a Chadwick-féle osztályozásnak 1970-ben.⁶ A Minós-palota „Nyugati Szárnyának” chadwicki rekonstrukciója szerint e területen három vagy négy iroda volt található, ahol lineáris B táblákat őriztek: egy specializált iroda (Olivier szak kifejezése szerint „bureau”) juhnyájak adminisztrációjával foglalkozott, egy specializált „département” a textiliparéval. Egy másik specializált „département” táblái illatszereket, fűszereket, mézet és felajánlási ajándékokat vettek számba. Külön egységet alkottak a raktárak területéről előkerült olivaolaj táblák (további felajánlásokkal). L. Godart⁷ és E.D. Foster⁸ további tanulmányai kimutatták, hogy ez utóbbi „département” olyan adminisztratív egység volt, ahol bizonyos áruk összegyűjtését, ill. szétosztását foglalták jegyzékekbe.

A juhnyájak adminisztrációjával foglalkozó, már említett iroda táblái két raktár és egy előttük húzódó szűk folyosó területéről (F1, F2, F15) kerültek elő.⁹ Két írnot, és ennek megfelelően két táblacsoportot találunk itt: A Dq(1) csoportot és a Dq(3) csoport két tábláját. A Dq(1) csoport írnotka, a 121. írnot foképpen juhokkal, ill. hiányzó juhokkal foglalkozott, tábláinak száma nyolc. A Dq-csoport egyéb tábláin nem találkozunk a hiányzó juhok feljegyzéseivel. Feltűnő, hogy a Dq-csoport egyes tábláin ugyanazokat a helyneveket és „pásztor”- ill. „birtokos”-neveket¹⁰ találjuk csaknem azonos számú juh feltüntetésével, mint itt. A Dq(3) csoport tábláit (melyeknek írnotka a 217. írnot) az F1, B4 (ez a „Nyugati Fal mögötti

⁴ The Find-Places of the Knossos Tablets. Oxford 1963. 88 kk.

⁵ Les scribes de Cnossos. Roma 1967. 121 kk.

⁶ J. CHADWICK: The Classification of the Knossos Tablets, in: Acta Mycenaea. Proceedings of the Fifth International Colloquium on Mycenaean Studies, held in Salamanca, 30 March — 3 April 1970. ed. M. S. Ruizpérez. Salamanca 1972. I. 20 kk.

⁷ Les quantités d'huile de la série Fh de Cnossos, in: Atti e memorie del I° Congresso Internazionale de Micenologia, Roma 27 settembre — 3 ottobre 1967. Roma 1968. II. 598 kk.; uő. *kupirijo* dans les textes mycéniens. Studi Micenei ed Egeo-Anatolici 5 (1968) 64 kk.; E tanulmányában Godart kimutatta, hogy az olivaolajjal foglalkozó iroda kétségtelenül ugyanannak az adminisztratív egységnek volt a része, amely számba vette a mézet és az aroma-készítményeket, mivel mindkettő érdeklődésének a központja a *ku-pi-ri-jo* volt és a palota raktáraiból való kiosztást vett jegyzékbe.

⁸ An Administrative Department at Knossos Concerned with Perfumery and Offerings. *Minos* 16 (1977) 19 kk.

⁹ A gyapjűfeldolgozással és textiliparral elsősorban J.T. KILLEN foglalkozott. Legfontosabb idevágó tanulmányai: The Wool Industry of Crete in the Late Bronze Age. *BSA* 59 (1964) 1 kk.; The Knossos Lc (Cloth) Tablets. *BICS* 13 (1966) 105 kk.; The Knossos Ld(1) Tablets, in: Colloquium Mycenaicum. Actes du sixième Colloque International sur les textes mycéniens et égéens tenu à Chaumont sur Neuchâtel du 7 au 13 septembre 1975, edd. E. Risch et H. Mühlestein. Neuchâtel-Genève 1979, 151 kk.; Two Notes on the KN Ak Tablets, in *Acta Mycenaea* (I. 6. jegyz.) II. 425.

¹⁰ A juhtáblák a juhideogrammán és a számadatokon kívül általában még három adatot tartalmaznak: egy nagyobb jellel írt személynevet és ezután egy helynevet; ezekhez csatlakozik egy utólagosan a táblákra bevezetett kisebb jellel írt név nominativusban vagy genitivusban. Feltehető, hogy az első név a pásztor neve, a második a nyáj birtokosáé vagy a gyapjú begyűjtőé.

Dél-Nyugati Terület") és I3¹¹ területen találták meg. E Dq(3) csoport jellemző vonása, hogy a Nyugati Szárny raktáraiból napfényre került táblákon — azaz a Dq(3) 442 és 445-ön — kívül valamennyi olyan „pásztor” nevet tartalmaz, amelynek második eleme *-qo-ta* (ill. sing. gen.-ban *-qo-ta-o*): *pe-ri-qo-ta-o* háromszor (42, 46, 8351), *a-no-qo-ta-o* egyszer (45) és *wi-jo-qo-ta-o* kétszer (1025 + 7273, 7852) fordul elő; két töredékes táblán *-ko-ta-o* (7126), ill. *-ta-o* (7137) olvasható. Egyelőre nem dönthető el, hogy ez pusztá véletlen-e.

A textilipar adminisztratív központja, mint láttuk, egy specializált „département”, számos problémát vet fel. Olivier nem vállalkozott a nem kevesebb, mint 14 különböző lelőhelyről (ebből 9 raktár és 5 a „Nagy Folyosó” különböző szakasza) előkerült táblák rendszerezésére, hanem megelégedett azzal, hogy ezen „összefüggő csoport” írnokainak kérdését tisztázza.¹² Az elmúlt évek proszopográfiai és elemző tanulmányinak a fényében felvethetjük e tábla együttes szűkebb lokalizációjának kérdését. Tudatában vagyunk annak, hogy 1. a palota pusztulása során a táblák szétszóródhattak, és az eredetileg együtt tárolt dokumentumok olykor egymástól jelentős távolságra kerültek elő; 2. lehetséges, hogy a szóban forgó táblák — hasonlatosan az „Illatszert és fűszer département” tábláihoz — a raktárak szintjére egy felsőbb emeletről estek le, ahol az eredeti helyük volt;¹³ 3. Evans ásatási beszámolóit nem mindig az elvárható pontossággal készülték; 4. a textiliparra vonatkozó feljegyzések szakkifejezései sok esetben zavarba ejtőek és nehezen értelmezhetőek; nemegyszer minden értelmezési kísérlet eddig eredménytelen maradt.

Elsőnek az F6 és F7 raktárral kell foglalkoznunk. Ez utóbbiról — Evans mint „az F6 raktár ajtajának közelében fekvő helyről” beszélt.¹⁴ Most nem részletezhetjük az F7 raktárból származó Pp táblák problémáit. Ez a homogén táblacsoport *in situ* került elő, a táblák oly közel voltak egymáshoz, hogy a leltári szám kétségkívül azt a rendet tükrözi, ahogy a táblák egymáson feküdtek.¹⁵ Valamennyit ugyanaz az írnok (119.) írta: az általa készített többi tábla alkotja a Dk(2) csoportot. A *168 ideogramot azonban eddig nem sikerült megnyugtató módon értelmezni, és ez megnehezíti e dokumentumok magyarázatát. Maga Evans „görbe-fejű vājóbtálnak” interpretálta;¹⁶ J.L. Melena szerint egy vesszőkosarat vagy annak tartalmát ábrázolja, és így lehetséges, hogy a textilipar fogalmi körébe kell vonnunk: a palotának való gyapjúbeszolgáltatást tartalmazó táblákra vonatko-

¹¹ Az I3 lelőhely a palota Keleti Szárnyán feküdt; az itt található iroda foglalkozott a nyájakkal és a gyapjúhozammal. Bár a knössosi palotában nem került elő a pylosihoz hasonló központi archivum, általában ezt az adminisztratív egységet tekintik a legfontosabb táblalelőhelynek annál is inkább, mivel a palota főkapuja mellett helyezkedett el.

¹² i.m. 22 kk.

¹³ J. W. Graham feltételezte, hogy a „Nyugati Szárny” raktárai felett az ún. „Piano Nobilé”-n három kétszintes fogadói csarnok helyezkedett el, és így nem indokolt feltenni, hogy a táblák a felső emeleti irodákból estek le (Further Notes on Minoan Palace Architecture: I. West Magazines and Upper Halls at Knossos and Mallia. AJA 83 [1979] 49 kk.); a felső emeleten is irodákat tételezett fel J. D. S. PENDLEBURY (Handbook to the Palace of Minos. London 1932, 43) és EVANS is úgy gondolta, hogy a raktár táblák felülről estek le (Palace of Minos IV. 621).

¹⁴ I.m. PALMER, (I. 4. jegyzet) 103.

¹⁵ Vö. CHADWICK (I. 6. jegyzet) 26 k.

¹⁶ Scripta Minoa II. (ed. by J.L. MYRES) Oxford 1952, 43 kk.

zik.¹⁷ Legutóbb C. Davaras „méhkaptár”-szimbólumot fedezett fel ezen ideogramában és a Pp-sorozatot a méztermelés problémájaként fogta fel.¹⁸

Az F6 és F7 raktár egyéb táblái egymással többszörös kapcsolatban állanak, de nem dönthető el, hogy a két raktár közül melyik volt az eredeti raktározási helyük. Öt írunkkal van itt dolgunk: a 108., a 113/5. — a táblák „recto” oldalát a 113., a „verso”-t a 115. írta — 208. és 209. A legfontosabb tisztviselő a 115. írnok volt, aki 38 tábláért felelős. Ezek közül 22-nek a lelőhelyét nem ismerjük, de az ismertek közül — kettő kivételével — valamennyi tábla innen került elő. Hét tábla az Lc(2) csoporthoz tartozik: mint láttuk e táblák „recto” oldalát a 113. írnok jegyezte fel. Jellemző rájuk, hogy kétsorosak és az „egyszerű” „SZÖVET”-ideogramma fordul rajtuk elő (azaz mentesek különböző mellékjelektől) a „GYAPJÚ”-ideogrammaival együtt. E megkülönböztető jelek szembeállítják e csoportok az Lc(1) táblákkal, amelyeknek írnoke (103.) a „Nyugati Szárny” és az egész textilipar legfontosabb tisztviselője. A 103. írnok tábláinak helynevei mind Közép-Krétára vonatkoznak (Knössos, Amnissos, *da-wo* stb.), ezzel szemben az F6 és F7 raktár feljegyzései a sziget nyugati részén található helyneveket (*ku-do-ni-ja*, *ru-so-no*, *si-ra-ri-ja*) említik. Ehhez hozzátehetjük, hogy míg a táblák strukturális variációi azonosak a 103. írnokéval (népnév nőnemben, helynév és foglalkozási név, tulajdonos), maguk a megjelölések nem fordulnak elő a 10. írnok tábláin. Úgy tűnik, hogy a 115. írnok kiegészítette néhány csoporttal és helynévvel a 103. írnok adatait.¹⁹

A 115. írnok Od-csoportjához öt tábla tartozik, ezek a *ko-ro-to* szót és a „GYAPJÚ”-ideogrammat tartalmazzák. *ko-ro-to* szokásos értelmezése „festett gyapjú”. Killen mutatta ki, hogy az *o-nu-ke* („karmok” — ezúttal speciális szak kifejezésként) egyfajta díszítőelemet jelent (a szó a 485. táblán fordul elő), és a kikészítés folyamatára vonatkozik.²⁰ E csoport egy táblája (Od 666) az F14 raktárból került elő, szerkezete eltér a többi Od-tábla szerkezetétől. Értelmezése azért ütközik nehézségekbe, mert a legtöbb szó *hapax legomenon*. A legfontosabb szó *jkę-me-no*, amelyet nagyobb jelekkel írtak le. Az első sor hiányzó gyapjümennyiséget regisztrál. Biztosnak látszik, hogy ezt a kikészítés során használták fel, ugyanis azokon a táblákon, ahol világos utalás van a kikészítés folyamatára, a gyapjút igen kis mennyiségben jegyzik fel.²¹

Ezen írnok V(3) tábláira ugyanez érvényes, ezek is hasonlóak a 103. írnok dokumentumaihoz, ámde a táblák sorainak száma és szerkezete eltérő. 11 tábla lelőhelye az F6 és F7 raktár vagy a közeli folyosó (F16) volt, egy tábla ismét az F14 raktárból került elő, ez ugyancsak összegző tábla (4. sor: *to-so*) és összevethető a

¹⁷ Studies on Some Mycenaean Inscriptions from Knossos Dealing with Textiles. Salamanca 1975, 118 kk.

¹⁸ A New Interpretation of the Ideogram *168. Kadmos 25 (1986) 38 kk.

¹⁹ J. T. KILLEN: Two Notes on the Knossos Ak Tablets in: Acta Mycenaea (I. 6. jegyzet) II. 432: I. TEGYEY: Scribe 103 at Knossos, in Concilium Eirene XVI, edd. P. OLIVA and A. FROLIKOVA. Prague 1983, III. 129.

²⁰ The Knossos Ld(1) Tablets (I. 9. jegyzet) 158 kk.

²¹ Míg a nyersgyapjút a Dk csoport „nyírási” tábláin sohasem jegyzik fel I M-nél kisebb mennyiségben (ami kb. 1 kg-ot tesz ki), a kikészítési táblákon a sokkal kisebb P egységet használják (P az M 48-ad része, kb. 20 g), vö. KILLEN: Linear B Sign *115 on KN Ws 1703: Commodity or Weight? Kadmos 24 (1985) 150; KILLEN: i.m. (I. 20 jegyz.) 173.

103. írnök As 604 táblájával, amely ugyanerről a helyről származik. Mindkét tábla első szava *e-re-dwo-e*, valószínűleg a táblán szereplő férfiak megjelölésére szolgál. Érdemes megjegyezni, hogy a 115. és a 103. írnök tábláin néhány alkalommal ugyanazok a névpárok fordulnak elő: *ja-pa-ra-ro*, *ka-na-po*; *o-du*, *mi-ru*, *nu-to*, *ta-qa-ra-te*. Mivel a 103. írnök As(1) tábláin e nevek kikészítési kontextusban fordulnak elő, feltehetőleg a 115. írnök is a kikészítéssel kapcsolatos feljegyzésekért volt felelős.

A 209. írnök nyolc táblát készített, ebből kettő lelőhelye ismert (501, 503: F7 raktár). Bár e táblák nagyon csonka állapotban maradtak ránk, öt táblán egy közös szót találunk (513, 5092, 7380, 7834, 8441, talán idetartozik 7393 is).²² A kulcsszó *qe-te-o*, amelynek a pontos jelentése vitatott, legvalószínűbb értelmezése „fizetendő”, „kifizetetlen”.²³ Killen paleográfiai elemzése²⁴ azt bizonyítja, hogy a *qe-te-o* szót pótlólagosan jegyezték a táblákra; e táblákat kikészítési dokumentumoknak fogja fel, s a vitatott szót „hiány”-nak értelmezi, azonban nem a palota szempontjából (mintha a kikészítő nem szolgáltatna volna be az előírt ruhát), hanem a kikészítő oldaláról (azaz a palota nem juttatta el neki az igényelt vagy kijáró szövetet). Kevesebb mondható el a 208. írnökéről, akinek az F6 és F7 raktárból származó töredékes táblái az L(4) csoporthoz tartoznak (475, 480, 484, 489, 515, 516, 7413, 7415, 7416, 7578), és különböző fajtájú ruhákat vesznek számba, két táblán a *do-ti-ja* helynévvel kapcsolatban (475, 484).

A 108. írnök táblái mind az F7 raktárból származnak, és az Ak(2) csoportot alkotják; közös vonásuk, hogy gyapjúval és textillel dolgozó nőket jegyeznek fel, s a többi táblától eltérő kifejezéseket használnak a tanoncok korára vonatkozóan.²⁵

Az F10 raktár legfontosabb tábla együttese az Lc(1) csoport,²⁶ melynek 43 táblájából 42-öt itt találtak meg. Lc(1) 561-et (az Od(1) 562, 563 táblával együtt) az F11 raktárban tárták fel. Az Od(1) csoport két táblája ugyancsak innen került elő (egy tábla származik az F8 raktárból, kettő pedig az F11-ből, ezek különböző minőségű gyapjút jegyeznek fel a textil műhely számára). Egy tábla (667) azonban az F14 raktárból került elő: ezen a *qo-ja-te* szó mint az írnök korrekciója került a tábla alsó részére. Killen elemzése szerint ez az Od(1) 681-en is előkerülő szó ismét kikészítési összefüggéseket mutat, bár a tábla szerkezete eltérő.²⁷

Fentebb már említettük az F11 raktárból előkerült három táblát. Az F12 raktár volt a lelőhelye az L 564 és 565 táblának, melynek írnökát nem sikerült megállapítani. Az F13 raktárból három táblánk van, valamennyi a 103. írnök műve (Am(1) 568, As(1) 566, L(1) 567), e csoport egyéb táblái az F14 raktárból származnak. Az

²² E táblák alkotják az L(5) csoportot. A táblák alakja eltérő megoszlást mutat: 501, 503 és 5757 vonalzott táblák, a többiek vonalozatlanok, vö. OLIVIER: *Les scribes* (l. 5. jegyzet) 90 k.

²³ PALMER: *The Interpretation of Mycenaean Greek Texts*. Oxford 1963, 297.

²⁴ I.m. (l. 20 jegyz.) 169 k.; vö. még ST. HILLER: *Amnisos in den mykenischen Texten*. Kadmos 21 (1982) 41.

²⁵ Vö. Killen: i.m. (l. 19. jegyzet) 426 kk.

²⁶ Az F8 raktár mindössze négy, az F9 egy tábla lelőhelye volt, az előzőből került elő az Od(1) csoport egy táblája (570), amelynek írnöke a 103. írnök volt és három írnökhoz nem köthető tábla (L 520, X 522, L 523); az utóbbiból a 103. írnök Xe 524 táblája. A *po-po* és *ta-qa-re-te* szókra vö. KILLEN (l. 20. jegyzet) 169 és HILLER (l. 24. jegyzet) 41.

²⁷ KILLEN (l. 21. jegyzet) 150.

F13 raktárban találták meg a Vc(2) 569 táblát, amelyen egyetlen szó olvasható: *a-ta-no*. (Ez a férfinév ismét előfordul az As 603.1 és az 1520.2 táblán, melyeknek írnoke a 103., ill. a 105. írnoke.) E táblával kapcsolatban meg kell jegyeznünk, hogy e táblacsoport (Vc(2) 5510, 7717, 7518, 7520, 7533, 7537) egyetlen más tagjának leelőhelyét sem ismerjük, bár Chadwick feltételezi, hogy valamennyi az F13 raktárból származik.²⁸

A textiliparral foglalkozó iroda legfontosabb leelőhelye kétségkívül az F14 raktár volt. Ez a helyiség nem volt megközelíthető sem az F1—F12 raktáraktól, sem a „Hosszú Folyosó” felől, ugyanis egy kis keresztfalat építettek ez utóbbi végébe. Ide csak a „Központi Udvar”-on keresztül a főarchivumnak tekintett I helyiség mellett elvezető ajtón át lehetett bejutni.²⁹ Evans szerint egy ilyen kincstárrá változtatták át, „hogy azt gondos felügyelet alatt lehetett tartani”.³⁰ Ez a raktár volt a színhelye a 103. írnoke tevékenységének, aki a textilipar főtisztviselője volt. Főfeladatául jutott, hogy számba vegye azokat a személyeket, akik a gyapjú- és textilfeldolgozással álltak kapcsolatban (az Ak-táblák nőket és gyermekeket, az Ap-táblák női személyzetet vettek számba; az As- és Am-sorozatok férfi munkaerőre vonatkoztak: a „SZÖVET” ideogramma jelenléte arra utal, hogy e férfiakat a textiliparban foglalkoztatták.)³¹ Három E-tábla ugyanettől az írnoktól (668, 669, 670) akkora gabonamennyiséget vett számba, ami elég lett volna 550 személy táplálására (ha a havi fejadagot T2-nek vesszük). Aligha véletlen, hogy az Ak-, Ap-, Am-, és As-táblák éppen 500 férfit és nőt, valamint 100 gyermeket említenek. A nem a személyzettel foglalkozó táblák, amelyeknek a tárgya a gyapjú és/vagy a textil, speciális eseteket rögzítenek, pl. az Le 641 és 642 tábla a *de-ka-sa-to*, ill. *de-ko-to* szavakat tartalmazza („kapott”); az Le 554 egyfajta összegző tábla: krétai városok felsorolása. Az L(2) csoport valamennyi táblája az *e-ni-qe* szót tartalmazza, e táblák valamilyen szövetszóra vonatkoznak. Az L(1) csoport közös szava a *ri-ta* („len”). Meg kell még említenünk a V(4) csoportot, amelynek táblái igen töredékesek, s ezért értelmezésük bizonytalan.

A másik fontos írnoke e területnek a 116. számú, aki az Ld(1) csoport 27 dokumentumát írta. E táblákon a *158 ideogramma társul a „SZÖVET” ideogrammmal vagy a „SZÖVET” ideogramma a „SZÖVET” ideogrammmal, de e táblák legfontosabb eleme a *pa-we-a* („ruhadarabok”) megjelölés, amivel elsősorban a ruhák színét határozza meg. Ez az érdeklődés csaknem kizárólag a 116. írnoke korlátozódik.

Úgy tűnik tehát, hogy a szóban forgó raktártáblák topográfiai elrendezéséből bizonyos mértékig a knóssosi palota adminisztrációjának céljaira következtethetünk. Külön kerültek a pusztán nyájakat regisztráló táblák a textilfeldolgozás különböző mozzanatait rögzítő feljegyzésektől és külön raktárakban tárolták a

²⁸ CHADWICK (l. 6. jegyzet) 27 k.

²⁹ Palace of Minos (l. 3. jegyzet) l. 449.

³⁰ L. az előző jegyzetet: PALMER szerint (l. 3. jegyzet, 57.) e helyiségeket, különösen az F14 raktárat textil tárolására használták. GRAHAM (l. 13. jegyzet, 49 kk.) feltételezi, hogy egy feljáró vezetett egy kapuhoz, mely a 15. és 16. raktár (= F14) nyugati végén levő területre nyílt. Evans ugyane helyen egy lépcsőt rekonstruált. E terület Graham szerint „kiváló szolgálatot tett felügyelők vagy írnokek számára, akik feljegyzéseket készítettek a „Nyugati Raktárak”-ból kiszállított árukról.”

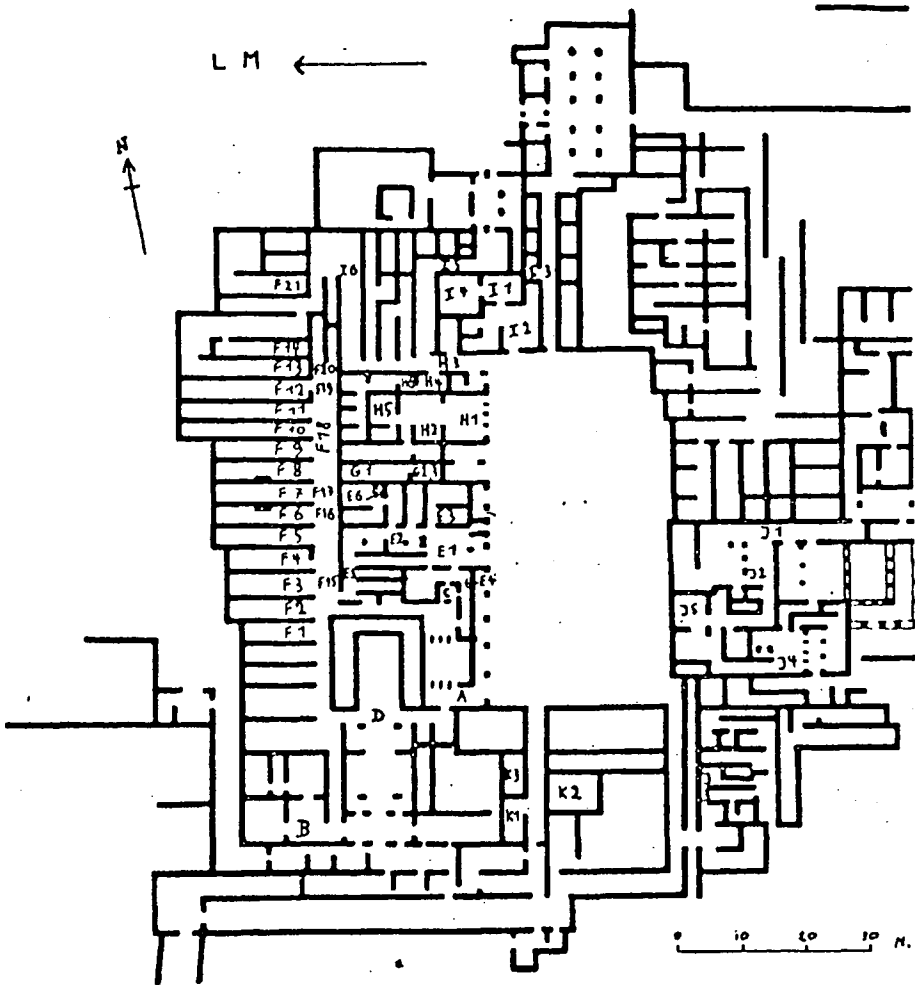
³¹ Vö. TEGVEY (l. 19. jegyzet) 127 kk.

készárakra vonatkozó dokumentumokat. A palota számára legfontosabb információkat (a textiliparban foglalkoztatott munkások személylistáit, a részükre juttatott élelmiszerfejadagokat, a szövőkészítés speciális eseteit, valamint az összegző táblákat), amelyeknek szerzője jórészt a 103. sz. főírnök volt, a többi helyiségtől jól elzárható, könnyen ellenőrizhető raktárakban helyezték el.

IMRE TEGYEV

THE LINEAR B TABLETS OF THE WEST MAGAZINES AT KNOSSOS

In the magazines of the West Wing of the Palace of Knossos there were a series of offices where Linear B records were kept. The most important deposit of tablets of the department of textile industry was in Magazine F14 recording manpower, comestibles for the manpower and special kinds of textile. If some errant records were found in Magazine F14, they are totalling tablets or records of some kind of summarization.

I. ábra: A knössosi Minós-palota alaprajza
(Olivier, i.m. 21. f.)